

mag. J. DROBNIČ govori Dunaj E-Qalin

Spoštovane gospe in gospodje,

v veliko čast mi je, da vas lahko v imenu slovenskega ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pozdravim na današnjem kongresu, ki je namenjen predstavitvi mednarodnega projekta upravljanja kakovosti v domovih za starejše »E-Qalin«.

V Sloveniji smo zelo ponosni, da smo ena od šestih držav, ki so bile aktivno vključene v ta projekt. Naše ministrstvo je že na začetku projekta zaznalo pomen oblikovanja in uvajanja modela poslovne kakovosti domov za starejše, zato sodeluje v projektu kot »tih partner«. V pilotni fazi je sodelovalo 6 slovenskih domov za starejše ter podjetje FIRIS kot kvalificiran izvajalec izobraževanja na nacionalnem nivoju.

Delež starejših od 65 let je, podobno kot v večini evropskih državah, tudi pri nas izrazito visok in je že presegel 15 %. Zato ni naključje, da v naši državi dajemo velik poudarek skrbi za starejšo populacijo, kar je razvidno tudi iz ključnih strateških dokumentov, ki sta jih Državni zbor in Vlada Republike Slovenije v preteklih letih sprejela na tem področju. Posebno skrb namenjamo tistim starejšim, ki zaradi starosti in bolezni potrebujejo pomoč drugih oseb. Čeprav je institucionalno varstvo trenutno prevladujoča oblika pomoči tej skupini starejših, pa želimo zagotoviti pogoje, da bi vsi starejši čim dlje ostali v okolju, v katerem živijo. In sicer tako, da jim poleg potrebnih socialnih in zdravstvenih storitev zagotavljamo tudi najrazličnejše druge programe in dejavnosti, ki jim omogočajo aktivno in polno življenje ter preprečujejo izolacijo in osamljenost. Država in lokalne skupnosti zato usklajeno načrtujejo razvoj mreže različnih storitev v bivalnem okolju in storitev institucionalnega varstva, pri tem imajo prednost še premalo uveljavljene oblike storitev kot so pomoč na domu, dejavnost dnevnih centrov, oskrbovana stanovanja in pomoč na daljavo.

Zagotavljanje ustrezne infrastrukture in primerne ravni zdravstvenih in socialnih storitev je povezana z relativno visokimi izdatki iz virov proračuna Republike Slovenije, lokalnih skupnosti, sredstev zdravstvene zavarovalnice in tudi uporabnikov samih. Da bi zagotovili ustrezno dolgoročno finančno stabilnost tega področja, smo začeli s pripravami na uvajanje zavarovanja za dolgotrajno oskrbo. S posebnim zakonom želimo na tem področju:

- omogočiti dostopnost storitev dolgotrajne oskrbe vsemu prebivalstvu, ki jo potrebuje;
- zagotoviti boljšo in enakomernejšo dostopnost teh storitev po območjih Republike Slovenije, pri čemer naj bi imela prednost oskrba na domu;
- doseči večjo transparentnost sredstev, ki se vlagajo v dolgotrajno oskrbo;
- povezati izvajalce dolgotrajne oskrbe v funkcionalno celovit, racionalen in učinkovit sistem;
- povečati odgovornost in skrb družine ter jo vzpodbuditi za oskrbo svojcev, potrebnih pomoči druge osebe;
- uvesti solidarnostno financiranje področja dolgotrajne oskrbe na načelih socialnih zavarovanj;
- z uvedbo posebnega zavarovanja za dolgotrajno oskrbo povečati socialno varnost in kakovost življenja ljudi, ki zaradi bolezni, poškodbe, starostne onemoglosti ali invalidnosti potrebujejo pomoč drugih pri opravljanju dnevnih življenjskih aktivnosti;
- integrirati zdravstveno in socialno oskrbo ter zagotoviti pregleden in učinkovit sistem pomoči, ki bo uporabnikom omogočal primerljivo raven pomoči ne glede na obliko, ki si jo bodo izbrali.

Seveda pa je popolnoma jasno, da si kakovostne in polne starosti ni možno predstavljati samo z ustrezno ponudbo storitev in programov s področja sociale in zdravstva. Ustrezno je treba poskrbeti tudi za področja izobraževanja, stanovanjskih razmer, komunikacij in transporta, tehnologije in znanosti, kulture, duhovnosti in nenazadnje tudi možnosti za politično udejstvovanje. Le celovito reševanje različnih zadev z naštetih področji bo namreč starejšim dejansko omogočalo, da ostanejo aktivni in integrirani v svojem domačem okolju. Pri tem se je treba ves čas zavedati, da je največja nevarnost za starejše izolacija, osamljenost in družbena izključenost, zato je treba nujno vzpostaviti ravnotežje med reševanjem materialnih in nematerialnih potreb starejših in dati poseben poudarek področju medčloveških odnosov zlasti medgeneracijskega sodelovanja.

Za zagotavljanje pogojev za kakovostno življenje starejših je torej značilna kompleksnost, povezanost in širina različnih področji in dejavnosti. Pri prizadevanjih za primerno raven življenja starejših pa morajo poleg strokovnih ustanov in javnih služb sodelovati tudi starejši sami in njihove interesne organizacije, saj je samo z upoštevanjem njihovih mnenj in poznavanjem konkretnih okoliščin njihovega življenja možno pripraviti in izvajati primerne in uspešne rešitve. Zato si prizadevamo, da bi pri vseh načrtovanih spremembah aktivno sodelovali tudi starejši sami.

Spoštovane gospe in gospodje !

Oskrba v domovih za starejše ima v Sloveniji dolgo tradicijo. Prvi domovi so nastali že ob koncu 19. stoletja, izrazito pa se je njihovo število povečalo v obdobju po drugi svetovni vojni, ko je bila to ena od prevladujočih oblik storitev za tiste starostnike, ki so zaradi starosti, bolezni in osamljenosti potrebovali pomoč.

V obdobju po osamosvojitvi smo na področju socialnega varstva začeli sistematično spodbujati uvajanje novih storitev za starejše in spodbujati pluralizacijo izvajalcev storitev. Kar velja tudi za izvajanje institucionalnega varstva. Domsko varstvo ni več izključna domena države oziroma javnih zavodov, ampak so z zakonom, ki je bil sprejet leta 1992 dane možnosti za delo na tem področju tudi privatnemu sektorju. Privatni izvajalci lahko pridobijo koncesijo za izvajanje javne službe ali pa izvajajo dejavnost na podlagi dovoljenja za delo, ki ga izda pristojno ministrstvo. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve podeljuje koncesije za izvajanje institucionalnega varstva na podlagi javnih natečajev, na katere se lahko prijavljajo nevladne organizacije in zasebniki, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje. Do sedaj je podeljenih 15 koncesij za skupno 1.800 mest v domovih za starejše.

Kljub novim usmeritvam, ima institucionalno varstvo še vedno velik pomen kot posebna oblika storitev za starejše, ki so v največji meri odvisni od tuje pomoči. Trenutno je v domsko varstvo vključeno več kot 14.000 starejših oziroma 4,6 % starejših od 65 let. To pomeni, da smo po pokritosti države s kapacitetami domskega varstva primerljivi z razvitimi evropskimi državami, medtem ko pri storitvah v domačem okolju še vedno zaostajamo.

V Sloveniji deluje 70 domov za starejše, med temi je kar 56 javnih in 14 zasebnih s koncesijo oziroma dovoljenjem za delo. V Sloveniji prevladujejo domovi z relativno velikim številom uporabnikov, povprečno imajo okoli 200 mest in niso ločeni na stanovanjske in negovalne, ampak znotraj vsakega doma izvajajo vse storitve za različne kategorije stanovalcev glede na potreben obseg nege in oskrbe.

Delovanje domov je urejeno s številnimi zakoni in podzakonskimi akti, med katerimi sta gotovo najpomembnejša zakon o socialnem varstvu in pravilnik o standardih in normativih za izvajanje storitev s področja socialnega varstva.

Na našem ministrstvu menimo, da bi se morali slovenski domovi tako v vsebinskem kot v prostorskem pogledu posodobiti in se hitreje ter učinkoviteje odzivati potrebam in zahtevam uporabnikov. Zaradi tega smo v novem Nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje od 2005 do 2010 predvideli celo vrsto ukrepov, ki se nanašajo na izboljšanje delovanja domov za starejše. Ti ukrepi so zajeti v cilju s katerim želimo »Krepiti strokovno avtonomijo, upravljavsko samostojnost in racionalno poslovanje v socialnem varstvu«. Izvajalcem storitev in programov javne mreže bo država, ki je odgovorna za stanje in razvoj, določila le jasne cilje, ki jih morajo doseči v določenem razvojnem obdobju, vodstveni ekipi pa dopustila možnost izbora in iskanja najustreznejših rešitev, ki bodo zagotavljale uresničitev cilja.

Predlog novega nacionalnega programa poudarja pomen kakovostnega izvajanja storitev na tem področju in podpira učinkovito upravljanje v domovih za starejše. Zato opredeljuje tudi naslednje ukrepe:

DEREGULACIJO pri upravljanju javnih domov za starejše s ciljem, da bi imeli domovi več manevrskega prostora pri ustvarjanju pogojev za upravljanje s kakovostjo.

OMOGOČANJE VODSTVENIM EKIPAM predvsem javnih domov, da lahko samostojno sprejmejo ukrepe in iščejo rešitve, ki prispevajo k boljšemu in učinkovitejšemu delu.

UVEDBO MODELA OCENJEVANJA IZVAJALCEV in vrednotenja po kriterijih odličnosti. To pa je ukrep, s katerim bo imelo ministrstvo možnost podpreti in sooblikovati vzpostavitev sistema CERTIFICIRANJA upravljanja s kakovostjo v domovih za starejše kot tudi podeljevanje ustreznih PRIZNANJ oziroma NAGRAD.

Spoštovane gospe in gospodje, prepričan sem, da bo delo opravljeno v sklopu projekta E-Qalin bistveno prispevalo k hitrejšemu in učinkovitejšemu izboljšanju kakovosti storitev v domovih za starejše v vseh sodelujočih državah, v prihodnje pa tudi v celi Evropi.

Republika Slovenija, kot ustanovitelj trenutno večinskega dela domov za starejše, bo podprla uvajanje različnih modelov upravljanja s kakovostjo, na prvem mestu pa model E-Qalin, ki je prilagojen in naravn na delo v domovih za starejše. Veseli smo, da se je na pobudo strokovnih krogov v Avstriji indiciral evropski projekt, namenjen boljši kakovosti v domovih za starejše, obenem pa upamo, da se bo po tem projektu razširila možnost tovrstnega upravljanja s kakovostjo tudi v drugih socialnih ustanovah.